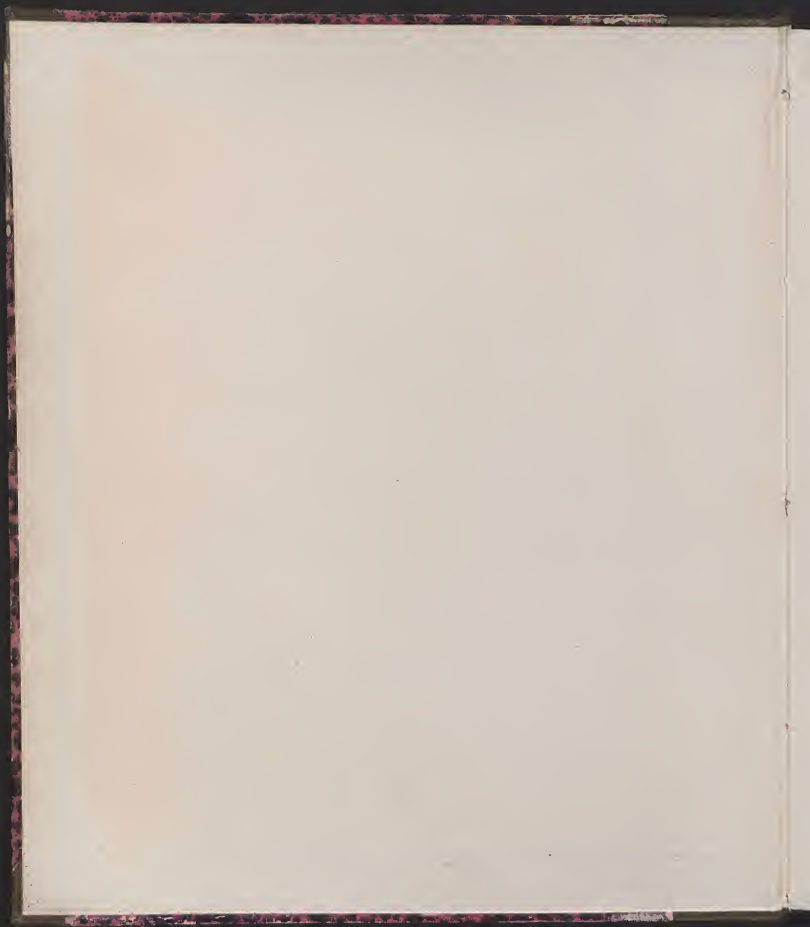
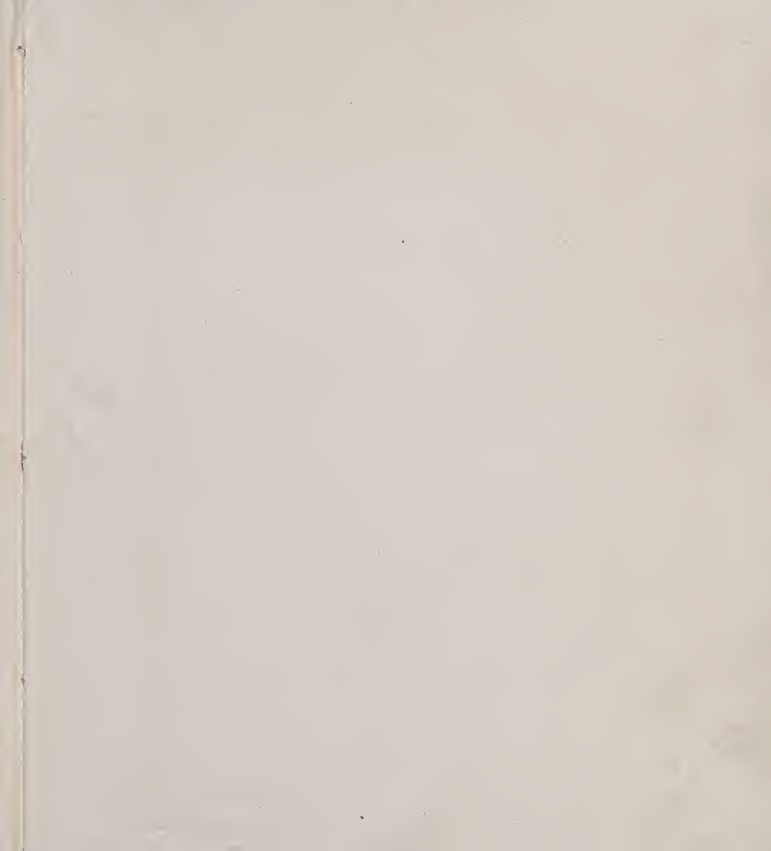

Þorgeir Guðmundsson:
Til Publicum i Anledn. af
den saakalte
Sandhedsvens Opfordring.

Til Publicum

i Anledning af

LANDSBOKASAFN

den saakaldte Sandhedsvens Opfordring

i Kjøbenhavnsposten 1831, No. 192.

Særskildt aftrykt af Kjøbenhavnsposten 1831, No. 205.

Ligesom jeg ikke havde givet den mindste Anledning til den Strid, som i saa lang Tid er bleven fort i Anledning af Prof. Rafns danske Saga-Doversættelse og det Kongel. Nordiske Oldkriftselskabs Forhandlinger i de sidste Noder, saaledes havde jeg gjort mig det til en Pligt ikke at blande mig deri. — Men da en Person, der kalder sig Sandhedens Ven, i Kjøbenhavnsposten No. 192 d. A. directe titaler mig, og han, uagtet det Skin af Sandhed han giver sine Dphøvelser, dog synes enten ikke noje at kjende, eller i modsat Fald ikke at vilde fortælle Sagens sande Sammenhæng, saa finder jeg mig nødvungen til at fravige mit Læsehedsprincip, for at behjælp mit Forhold til det Kongel. Nordiske Oldkriftselskab og til Prof. Rafn.

Da nu Pseudonymen strax i Begyndelsen af de saakaldte store Dphøvelser paafaaer, at jeg ubetinget har ønsket at udtræde af Oldkrifts-Årseligen, og da Bestyrelsen flere Gange har udtrykt sig paa samme Maade, skjøndt det ingenlunde forholder sig saaledes, saa vil jeg søge paa en tydelig, sandhed og paa saa kort en Maade, som muligt, at fremstille hele Sagens Sammenhæng med Hensyn til min Person, for at Publicum kan see Sagen i dens rette Lys, og derpaa domme i den.

I Aaret 1824 udskabte Dr. Brynjolfsson, Adjunct Egilsen og Prof. Rafn i Forbindelse med mig en Bekjendtgørelse til Nordboer, hvori vi udviklede vor fattede Plan, nl. at udgive de Nordiske Oldkrifter baade i Grundproget og i dansk og latinse Doversættelse; Wi indbode i saa Henseende deltagende Medborgerne til at under-

støtte vort Forhavende, dels ved Subscription paa Værkerne, dels ved Pengedrag. Sagen mødte en udmærket Velvilje hos alle Folketklasser, ikke allene i selve Fædrenelandet, men ogsaa udenfor samme, især i Norge; mange tegnede sig for betydelige Pengedrag, og desilandsi nogle for et aarligt. Herved modnedes hos os Ideen om at stifte et Selskab, for at Formaalet desto sikkere og kraftigere kunde fremmes. Det blev grundlagt det følgende Aar paa Hs. Majestæt Kongens Fødselsdag. Wi 4 dannede den Committee i Selskabet, benævnet Oldkrifts-Årseling, som skulde besørge Værkerne udgivne, og udføre det videnskabelige Hverv, Selskabet havde gjort til sit Hovedformaal. Jeg bandede mig saaledes selv, ligesom de 3 andre, Udgang til den faste Stilling, jeg indtog i Selskabet, uden at nogen concurrede med mig derom; jeg har altsaa ikke fortrængt nogen, og drømte ikke om, at jeg stod nogen i Vejen. Ligesaa Selskabets Stiftelse har jeg troilgen og efter Evne arbejdet paa at fremme dets Formaal; Tanken om at gavne Videnskaberne ved at stille en Del af Historiens Ruder for Undergang, og gjøre min Fædrenøes Oldkrifter mere bekyndte, gjorde mig Arbejdet baade kjært og behageligt. Jeg mener at vurdere mine Fortjænelser i saa Henseende ikke urigtigt, i det jeg paa den ene Side ved ingen latretlig Forsæmtheds eller taabelig Inbidtsighed forleedes til at gjøre mig Forhaandinger om en udmærket Rang iklandt Videnskabsmand, men dog paa den anden ikke ansaa mit Arbejde for unyttigt eller uhensigtsmæssigen udført. I de 6 Aar, som forløbe siden Selskabets Stiftelse, indtil Fæden an-

gaende Prof. Rafn's danske Doversættelser begyndte i sidste afvigte Winter, har et venstabeligt Forhold og endrøgtig Samvirken fundet Sted imellem Didskrifts-Afdelingens Medlemmer. Jeg kunde med Rette vente at forblive neutral i denne Fejde, da jeg ikke havde den hjernefte Deel i den Recension over hans Doversættelse af *Tomsvilingsaga* og *Rnptlinga*, som findes i Maanedsskriftet for Literatur, eller i de Skrifter, samme foranledigede; — men dog blev mit Haab herom paa en saare ubehagelig Maade sluffet, da Prof. Rafl anden Gang fremtraadte paa Kamppladsen, som Prof. Rafn's Forsvarer, og i sit Gjensvar uden Grund og Anledning angreb mig og Hr. Helgesen (som var indkommen i Didskrifts-Afdelingen isædtes for den afdøde Dr. Wijnolfsen) paa en høist ubillig og saare krenkende Maade, ret som om han kunde høre Prof. Rafn, eller gjøre ham en Hænsse, ved at nedsette hans Collegaer. Dog ansaa jeg, at der ikke var tilstrækkelig Grund for mig til at blande mig i Striden, fordi Prof. Rafl i bemeldte Pjece havde viist en mindre ædel og lidenskabelig Sindstemning, som maatte betage hans Ansaa til Indsydelse hos det bedre Publicum. Der var saa meget mindre Grund for mig til at deltage i denne ubehagelige Strid, som en høj videnskabelig Autoritet ved sin Dom svækkede Prof. Anskulse, og en af Hr. Weinarsen med Aensomhed fortsatte sigfølgjende Gjendrivelse kort efter udkom, som vandt Publicums Bisid. Smidderid benyttede dog Prof. Rafn sin Stilling i Selskabet, som Secretair, til i Forening med Bestyrelsens øvrige Medlemmer, at udsprede en Mængde Exemplarer af Prof. Rafl's Skrift til alle Folkelasser; han sendte ogsaa mig et, som om han var angstelig for, at jeg ikke tidnok skulde komme til at føle det ubehagelige Indtryk, det maatte gjøre paa mig. Uagtet jeg maatte føle mig heiligen krenket over denne Fremgangsmaade af min Collega, tog jeg dog ingen Deel i den offentlige Strid, hvilken som Forsatter eller Udpræder af Stridsskrifter.

Kort derefter den 11te April d. A. blev der holdt et Bestyrelsesmøde, hvor i Almindelighed Sagerne, som skulde foretages paa Hovedmodet, forberedes og overvejes af Be-

styrelsen i Forbindelse med Didskrifts-Afdelingens hervedende Medlemmer. Jeg blev tilfagt at møde, og mødte ogsaa. Jeg ubdeder mig Laesrens Dpmærksomhed, imedens jeg fortæller dette Bestyrelsesmødes Forhandlinger, thi de ere Grundlaget for Selskabets paafølgende Beslutninger med Hensyn til min Person, som have været Giensand for Dmiale og forskjellig Bedømmelse.

Strax i Begyndelsen af dette Møde oplæste Prof. Rafn en Klage imod mig, hvori han bestyrelte mig for at have taget virkson Deel i de paa ham gjorte Angreb, angaaende hans Sags-Doversættelser, og erklærede tillige at han, paa Grund heraf, ikke længere kunde arbejde i Forening med mig, og at altsaa en af os maatte udtræde af Didskrifts-Afdelingen. Jeg erklærede strax paa det Høitideligste (og jeg gjentager den Erklæring endnu) at jeg aldeles ingen Deel havde haft i de imod Prof. Rafn udkomne Skrifter, og indsaa altsaa ikke hvorfor jeg skulde udtræde af Afdelingen, hvoreimod det stod ham frit for at udtræde, hvis han oprigtigt ønskede det. Hertil svarede Prof. Rafn, at Selskabet skulde afgjøre, hvo af os der skulde udtræde. Jeg pterede derimod, at jeg troede at dette ikke burde gjøres til Giensand for Selskabets Afgjorelse. Nu var det at Bestyrelsen — uden at tage Hensyn til det Ugrundede i Prof. Rafn's Beskyldninger, eller at prøve paa at mægle Forlig imellem os, eller at træffe saadanne Foranstaltninger, at hver besørgede sine Arbejder uafhængigt af hinanden, som det kunde lade sig gjøre, og for ofte var sket, — søgte at overtale mig til at give efter, og gjorde mig uopfordret et Tilbud af 200 Rdd. aarlig i 5 paa hinanden følgende Aar, til Erstatning for det Tab, jeg maatte lide ved at udtræde af Afdelingen. Da jeg saavel af Prof. Rafn's, som det synes, planmæssige Beskræbelse for at udbræde den for omstalt fornærmelige Pjece, som af hans egen usandsfærdige Beskyldning, og endelig af Bestyrelsens Iver for at faae mig overtalt til at give efter, tydelig kunde mærke, at Prof. Rafn forud havde indtaget den imod mig, og at den Plan, at trænge mig ud af Afdelingen i Forensen var blevnen lagt, saa troede jeg mig ikke i Stand til at kunne uholdbe alle de Ubehageligheder, der vilde blive forbundne med ikke at give

efter, og da jeg hellere vilde fortsætte mine literære Beskæftigelseser i Fred og Ro, saa afgang jeg der paa Stedet, efter Beskyttelsens Anmodning, følgende Erklæring:

"Da de sidste Etidigheder have foranlediget Misforstaaelse og Mistillid imellem Tidsskrifts-Afdelingens Medlemmer, og jeg ikke finder Lykt til at arbejde under Slige Forhold, da Arbejderne derunder uundgaelig maae lide, saa erklærer jeg herved for Selskabet, at jeg vil træde ud af Tidsskrifts-Afdelingen, naar Selskabet vil sikke mig 200 Rbd. r. S. aarlig (for det første) i 5 Aar fra 1ste Januar 1832 at regne."

Hermed sluttedes dette Beskyttelsesmodets Forhandlinger; jeg har bestræbt mig for at fremstille dem saa noieagtigt, som muligt, for at Publicum kan see hvorvidt jeg har ønsket at udtrede af Tidsskrifts-Afdelingen, og hvorvidt jeg har søgt om den saakaldte Gratification. Da jeg gik til dette Møde, havde jeg ikke den ringeste Anelse om noget fiendtligt Anslag imod mig, hvor maatte jeg da ikke forbaufes, da jeg fandt mig ligesom lotteret i et Vaghold? I Følge det mangeaarige venfabelige Forhold, som havde fundet Sted imellem Prof. Rask og mig, kunde jeg med Vette have ventet en saa oprigtig og aaben Fremgangsmaade af min Collega, at han i Forvejen havde gjort mig bekendt med sin Plan, at ville fortrænge mig. Dog dette gjorde han ikke. Han angreb mig med en falsk Beskyldning, som han skulde og vil til evig Tid komme til at sælde mig Bevis for.

Dagen efter den 12te April blev der holdt et Hjerdingaarsmøde i Selskabet. Kort før Mødet kom Selskabets Kasserer, Dr. Grosferer Magnus, til mig, med det Budskab fra hans Collegaer i Beskyttelsen, at de, efter at have talt med adskillige af Selskabets Medlemmer, havde faaet Tvivl om, at Selskabet vilde indvillige det mig paa Beskyttelsesmødet gjorde Tilbud, og gjorde mig derfor det Forslag, at jeg skulde overlade Selskabet et Antal Exemplarer af de tidligere udgivne Skrifter, imod at erholde den omtalte Summa. Paa dette Forslag vilde jeg ikke indvillige mig. Sagen blev nu forelagt Selskabet, og meget levende Debatter fandt Sted i den Anledning. Mange udræbtes

over, at jeg kunde gjøre saadan en Fordring til Selskabet; men jeg erklærede paa det bestemteste, at det var Beskyttelsen, som uopfordret havde tilbudt mig en saadan Godtgørelse. Jeg erklærede ogsaa, at jeg ingen juridisk Ret havde til at fortre den bemeldte Summa; men denne Erklæring maae fortaars saaledes, at jeg troede, at Selskabet vel kunde nærge mig den omhandlede Godtgørelse, men det maatte i saa Fald lade mig beholde min Plads i Tidsskrifts-Afdelingen; thi da jeg engang havde erholdt en fast Post i Selskabet, uden at det var bestemt at den kunde overdrages til en anden, efter en vis Tid's Forløb, saa kunde man ikke, efter de Regler, som følges i Fædrelandet, fratage mig den imod min Vilje, naar jeg ikke havde gjort mig uærdig til samme. Vel kaldte adskillige paa Mødet den mig tilstaaede Sum en Gratification, og erklærede, at de kun med Hensyn til min Stilling, som Familiefader, vilde tilstaae mig den; jeg taug hertil, men enhver, som kjender Demstandighederne, vil billige at jeg ikke indlod mig paa det foregives Forsøg, at berigtige den paa Mødet værende Pluralitets feilagtige Afkjuelse af Sagen.

Jeg kan ingenlunde anfse den mig tilstaaede Sum, som en Naadegave; men jeg betragter min Erklæring som en Contract, jeg har indgaaet med Selskabet, hvorved jeg har renunceret paa en Rettighed, imod at erholde en anden. Ved at tilstaae mig de 1000 Rbd., for at erholde mit Samtykke til Udtredelsen, synes Selskabet at have erkjendt, at det ikke var berettiget til at removere en Mand, som i ingen Henseende havde forset sig, eller gjort sig uærdig til sin Stilling, imod hans Vilje; og Beskyttelsen selv at have følt, da den gjorde mig dette Tilbud, at det ingenlunde var en Naadegave, sjonot dog siden efter baade den selv og dens Organer have fremstillet det saaledes. Hvorvidt Beskyttelsen har været berettiget til at foreslaae og Selskabet at tilstaae mig denne Penge Godtgørelse indlader jeg mig ikke paa at undersøge; Beskyttelsen og Selskabet maa selv staae til Ansvar for deres Handlinger i saa Henseende. Hvad adskillige Medlemmers Indvending imod den mig tilstaaede Sum angaaer, da er det en Sag imellem dem og Selskabet, mig aldeles udfremkommende.

Dj nu, i Følge alt Foranført, veed jeg i Sandhed ikke, hvad der skulde bevæge mig til, efter Pseudonymens umotiverede Dpforring, at tilbagegive Selskabet denne ubetydelige Erstatning for Tabet af min Stilling i Selskabet; ligesom jeg heller ikke kan indsee, paa hvilken Grund han vil forpligte de Medlemmer af Selskabet, der modsatte sig denne Udgift, at betale den. Med mere Foje kunde han have opfordret Bestyrelsen og de Medlemmer, som, for at tilfredsstille en enkelt Mand's Caprice, voterede paa denne Erstatning til mig, at udrede den af deres egen Lomme.

* * *

Mange ville maaskee betragte det som en Svaghed hos mig, at jeg lod mig trænge ud af Dbskrifts-Udvalingen; og jeg giver disse Ret. Jeg tilstaar aabenhart, at jeg ikke har Kraft til at kjæmpe, hvor jeg troer at øjne Dndskab og Indtriger, og enhver, som har gjort sig bekendt med hele denne Strid og den derved brugte Fremgangsmaade, vil vist, desom han mener mig det godt, lykønske mig til, at der har været Leilighed for mig til at undbrage mig fra det nøjere Forhold til Bestyrelsen, istedetfor at gaad i Kamp

med samme. For dem, der iverigt kunde misbillige at jeg, uden at arbejde fremdeles for Selskabets Naal, modtager den mig tilbudne Erstatning, vil jeg bemærke: at jeg, for at kunne præstere, hvad der som Medlem af Dbskrifts-Udvalingen paa laad mig, har været nødsaget til at samle Materialier og forberede kommende Aars Arbeider, hvilket har kostet mig baade Tid og Penge, og at disse Arbeider, skjønt nu under en anden Form, ville succesiv fremkomme, og den Erstatning, jeg skal modtage, saaledes blive anvendt paa en ligesaa hensigtsmæssig Maade, som det langt større Bidrag den nuværende Dbskrifts-Udvaling nyder af Selskabet.

Jeg haaber saaledes at have givet Publicum tilfreds Dplysning om min Handlemaade i denne Sag; en Dplysning, som jeg troede at skilpe Publicum og mig selv, efter de flere directe og indirecte Angreb paa min Karakter og Duetighed; — men da jeg ikke har kastet Stridshandsken, og som udtraadt af Dbskrifts-Udvalingen ikke længere skaar nogen i Vejen, saa haaber jeg at blive for Fremtiden forkaaret for alle Angreb.

Den 26de August 1831.

E. H. Gudmundsen.

